

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
26 ARALIK 2025

Ekonomide Son Geliřmeler

- 04 KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ GİRİşİM İSTATİSTİKLERİ
- 07 TEKNOGİRİşİM ARAşTIRMASI
- 09 GELİR DAĞILIMI İSTATİSTİKLERİ
- 10 İşGÜCÜ MALİYETİ İSTATİSTİKLERİ
- 11 SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 13 KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 15 YURT DIřI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

“2024’te Sanayi ve Hizmetlerde 3,9 Milyon KOBİ Yer Aldı”

TÜİK verilerine göre, 2024 yılı itibarıyla Türkiye’de faaliyet gösteren 3 milyon 928 bin girişim KOBİ sınıfında yer aldı. KOBİ’ler, toplam girişim sayısının %99,6’sını oluştururken bu oran 2023 yılında %99,7 idi. 2024 yılında toplam girişim sayısı, bir önceki yıla kıyasla %4,61 oranında artış gösterdi. KOBİ’lerin toplam istihdam içindeki payı 2023 yılında %70,5 iken, 2024 yılında %68,5’e geriledi. Aynı dönemde personel maliyetindeki pay %47,9’dan %43,5’e, cirodaki pay %47,4’ten %44,1’e, üretim değerindeki pay ise %41,6’dan %39,8’e düştü. Faktör maliyetiyle katma değer payı ise %40,1’den %41,2’ye yükseldi.

2024 yılı sektörel dağılımına bakıldığında, KOBİ’lerin %35,1’i toptan ve perakende ticaret ile motorlu kara taşıtlarının onarımı sektöründe faaliyet gösterdi. Ulaştırma ve depolama sektörünün payı %15,3, imalat sanayinin payı ise %12,1 oldu. İmalat sanayinde faaliyet gösteren KOBİ’lerin toplam KOBİ istihdamı içindeki payı %25,4 olarak hesaplandı. Bu oran personel maliyetinde %33,5, ciroda %25,5, faktör maliyetiyle katma değerde %34,9 ve üretim değerinde %41,2 düzeyinde gerçekleşti. İmalat sanayindeki KOBİ’lerin %54,8’i düşük teknoloji sınıfında üretim yaparken, bu oran büyük ölçekli işletmelerde %41,5 oldu.

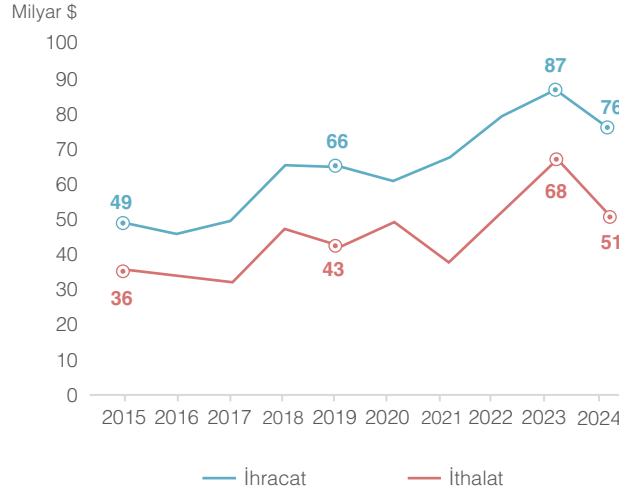
Büyüklük Gruplarına Göre Temel Göstergelerin Oransal Dağılımı (%), 2024

“Toplam İhracatın %29,6’sı KOBİ’lerden”

2024 yılında KOBİ’ler, toplam ihracatın %29,6’sı ve ithalatın %15,9’unu gerçekleştirdi. Bu oranlar, geçtiğimiz yıl ihracatta %35 ve ithalatta ise %20 olarak kaydedilmişti. Bu kapsamda KOBİ’lerin 2023 yılına kıyasla ihracat değeri %12,6 oranında azalışla 76 milyar dolara düşerken; ithalat değeri de %25 oranlık düşüşle 51 milyar dolar oldu. İhracatın %48’i Avrupa ülkelerine, %34,3’ü Asya ülkelerine yapılırken; ithalatın %48,1’i Avrupa ülkelerinden, %42,9’u ise Asya ülkelerinden gerçekleştirildi.

**KOBİ’lerin İhracat ve İthalat Değerleri (Milyar ABD \$),
2015-2024**

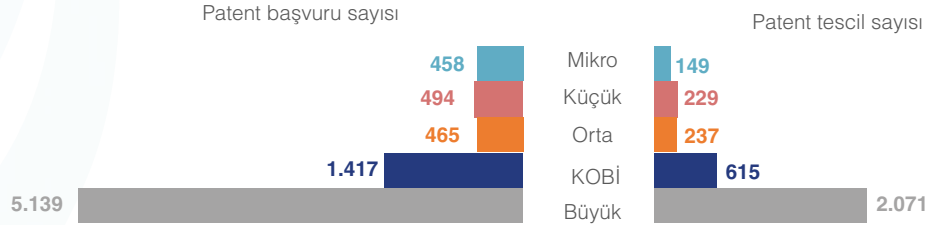

Kaynak: TÜİK

“Ar-Ge Harcamalarının %28,8’i KOBİ’lerden”

2024 yılında KOBİ’lerin Ar-Ge harcamalarının toplam Ar-Ge harcamaları içindeki payı %28,8 olarak gerçekleşti. Bu oran 2023 yılında %30 düzeyindeydi. Aynı dönemde KOBİ’lerin toplam patent başvuru sayısı, 2023 yılına kıyasla %5,7 azalarak 1.417 oldu. Öte yandan, patent tescil sayısı ise bir önceki yıla göre %38,3 artarak 615 olarak açıklandı. Ölçek bazında 2024 yılında patent başvurularında 494 başvuru ile küçük ölçekli girişimler, patent tescilinde ise 237 tescil ile orta ölçekli girişimler ilk sırada yer aldı.

Büyüklük Gruplarına Göre Patent Başvuru ve Tescil Sayılarının Dağılımı, 2024

Kaynak: TÜİK

“2024 Teknogirişim Araştırması Sonuçları: Yüksek Maliyetler Öne Çıktı”

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2024 yılı için Teknogirişim (Startups) Araştırması sonuçlarını yayımladı. Araştırmaya göre teknogirişimlerin kurucu ortağı veya en yüksek paya sahip aktif ortaklarının %87,1’ini erkekler, %12,9’unu kadınlar oluşturdu. Kurucu ortakların lisans düzeyindeki eğitim alanlarında ise mühendislik, imalat ve inşaat %49,7 ile ilk sırada yer alırken, bunu iş, yönetim ve hukuk (%12,7) ile bilişim ve iletişim teknolojileri (%11,8) izledi.

Sonuçlar arasında yer alan finansman yapısına bakıldığında, teknogirişimler için kuruluş döneminde kendi sermayesi/öz kaynaklar %89,7 ile en önemli finansman kaynağı olurken bu oran referans dönemde %79,0 olarak gerçekleşti. Teknogirişimlerin faaliyetleri önündeki en önemli engelleyici faktör %80,8 ile yüksek maliyetler olarak karşımıza çıkarken; özkaynakların yetersizliği (%54,2), kredi veya girişim sermayesi/özel sermaye yetersizliği (%52,1) ve kamu hibeleri ya da sübvansiyonlarına erişim güçlüğü (%50,3) diğer başlıca sorunlar arasında yer aldı. Yeni finansman arayışında olan teknogirişimlerin oranı %54,4 olurken, bu girişimlerin %72,2’si gelen yatırım tekliflerini yetersiz buldu.

Teknogirişimlerin Gerçekleştirdiği Faaliyetlerde Engelleyici Faktörlerin Dağılımı

“İhracatta En Önemli Zorluk Lojistik Maliyetler”

2024 yılında teknogirişimlerin %22,2'si e-satış gerçekleştirdi. E-satış yapan girişimlerin %20,4'ü web sitesi veya mobil uygulamalar üzerinden satış yaptı. E-satışların coğrafi dağılımına bakıldığında, satışların %94,9'u yurt içine, %28,4'ü AB ülkelerine ve %22,5'i ABD'ye gerçekleştirildiği görüldü.

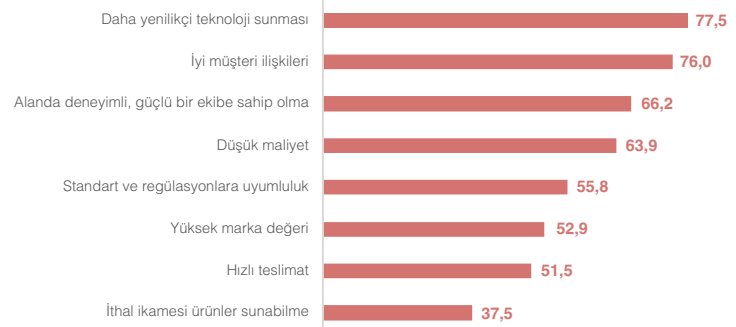
2024'te teknogirişimlerin %22,8'i ihracat yaptı. İhracatın başlıca pazarları sırasıyla AB (%66,2), diğer ülkeler (%41,5) ve ABD (%40,1) oldu. İlgili yılda ihracat gerçekleştiren teknogirişimlerin karşılaştığı başlıca zorluk %29,9 ile lojistik maliyetlerin yüksekliği oldu. Bunu; yurt dışına satılan ürünlerin teslimi veya iadesine ilişkin yüksek maliyetler (%27,6), online ödeme sistemlerine ilişkin zorluklar (%22,2), gümrükleme işlemlerinde yaşanan sorunlar (%20,5) ve standartlar ile regülasyonlara uyum güçlükleri (%19,9) izledi.

Öte yandan teknogirişimler, 2022-2024 döneminde ekonomik performansı artırmada en etkili stratejinin %77,5 ile yenilikçi teknoloji sunmak olduğunu belirtti. Bunu %76,0 ile güçlü müşteri ilişkileri ve %66,2 ile alanında deneyimli ve güçlü bir ekibe sahip olma takip etti.

İhracat Gerçekleştiren Teknogirişimlerin Yaşadığı Zorluklar, 2024

Teknogirişimlerin Ekonomik Performansı Açısından Önemli Stratejileri, 2022-2024

Teknogirişimler (start-up'lar); Türkiye'de kurulmuş, KOBİ statüsünde, bağımsız, en fazla 15 yıllık geçmişe sahip; teknoloji ve yenilik odaklı, ölçeklenebilir iş modelleriyle faaliyet gösteren işletmelerdir.

Kaynak: TÜİK

“En Üstteki %20’lik Grubun Payı En Alt %20’lik Grubun Payının 7,5 Katı Oldu”

TÜİK tarafından açıklanan verilere göre, 2025 yılında Türkiye’de en yüksek hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip %20’lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 0,1 puan azalarak %48,0 seviyesine geriledi. En düşük gelire sahip %20’lik grubun aldığı pay ise bir önceki yıla göre 0,1 puan artarak %6,4 olarak gerçekleşti.

Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, bir önceki yıla göre 0,003 puan azalarak 0,410 olarak tahmin edildi. Toplunun en yüksek gelir elde eden %20’sinin elde ettiği payın, en düşük gelir elde eden %20’sinin elde ettiği paya oranı ise 0,2 puan azalarak 7,5’e geriledi.

%20’lik Gruplar İtibarıyla Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirinin Dağılımı (%)

Anket yılı	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gelir referans yılı	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
İlk %20 (En düşük)	6,2	6,3	6,1	6,2	5,9	6,1	6,0	6,1	6,3	6,4
İkinci %20	10,6	10,7	10,6	10,9	10,6	10,8	10,4	10,2	10,4	10,4
Üçüncü %20	15,0	14,8	14,8	15,2	14,9	15,1	14,7	14,3	14,6	14,6
Dördüncü %20	21,1	20,9	20,9	21,4	21,1	21,3	20,9	20,6	20,7	20,7
Son %20 (En yüksek)	47,2	47,4	47,6	46,3	47,5	46,7	48,0	48,7	48,1	48,0

Kaynak: TÜİK

“

Gelir hesaplamalarında; hanehalkı gelirleri, hanehalkı büyüklüğü ve kompozisyonu dikkate alınarak eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine dönüştürülmektedir.

Gini katsayısı, gelir dağılımındaki eşitsizliği ölçmek için kullanılan bir istatistiksel dağılım ölçüsüdür. Sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında mutlak eşitliği, “1” değerine yaklaştıkça gelir dağılımında mutlak bozulmayı ifade etmektedir.

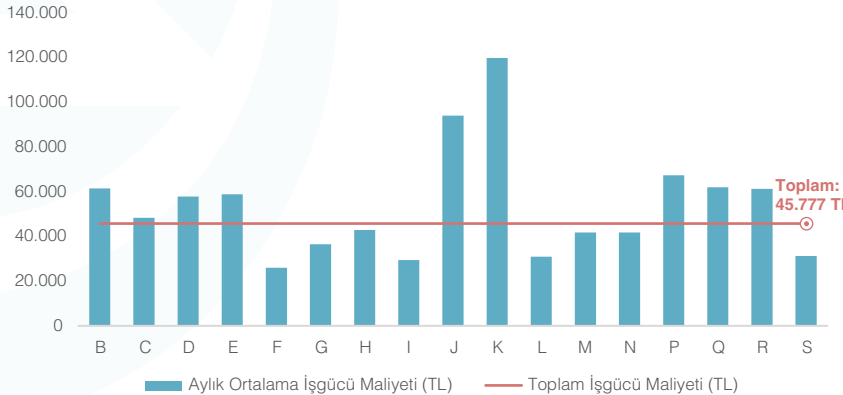
”

“Aylık Ortalama İşgücü Maliyeti 45 Bin 777 TL”

TÜİK verilerine göre, Türkiye’de 2024 yılında aylık ortalama işgücü maliyeti 45 bin 777 TL olarak gerçekleşti. Aylık ortalama işgücü maliyetinin en yüksek olduğu sektör, 119 bin 868 TL ile finans ve sigorta faaliyetleri oldu. Bu sektörü 94 bin 96 TL ile bilgi ve iletişim, 67 bin 397 TL ile eğitim sektörü izledi. Öte yandan, inşaat sektörü 26 bin 47 TL ile aylık ortalama işgücü maliyetinin en düşük olduğu alan olarak öne çıktı. İnşaatı, 29 bin 460 TL ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ve 30 bin 929 TL ile gayrimenkul faaliyetleri takip etti.

Sonuçların detayları incelendiğinde, işgücü maliyeti içerisinde brüt kazancın payı %85,7, sosyal güvenlik ödemelerinin payı %13,9 ve diğer işgücü maliyeti ödemelerinin payı %0,4 olarak gerçekleşti. Kazanç bileşenleri içinde en yüksek payı, %78,4 ile çalışılan süreler için yapılan düzenli ödemeler aldı. Çalışılan süreler için yapılan düzensiz ödemelerin payı %9,9 olurken, çalışılmayan süreler için yapılan ödemeler %8,6 olarak kaydedildi. Aynı ödemelerin kazanç içindeki payı %2,7, tasarruf sandıklarına yapılan ödemelerin payı ise %0,4 oldu. Sosyal güvenlik ödemeleri alt kırılımlarında ise zorunlu sosyal güvenlik ödemeleri %84,3 ile en büyük payı oluşturdu. Gönüllü sosyal güvenlik ödemelerinin payı %0,7 düzeyinde kalırken, kıdem ve ihbar tazminatı ödemelerinin oranı %15 olarak gerçekleşti.

Ekonomik Faaliyete Göre Aylık Ortalama İşgücü Maliyeti (TL), 2024

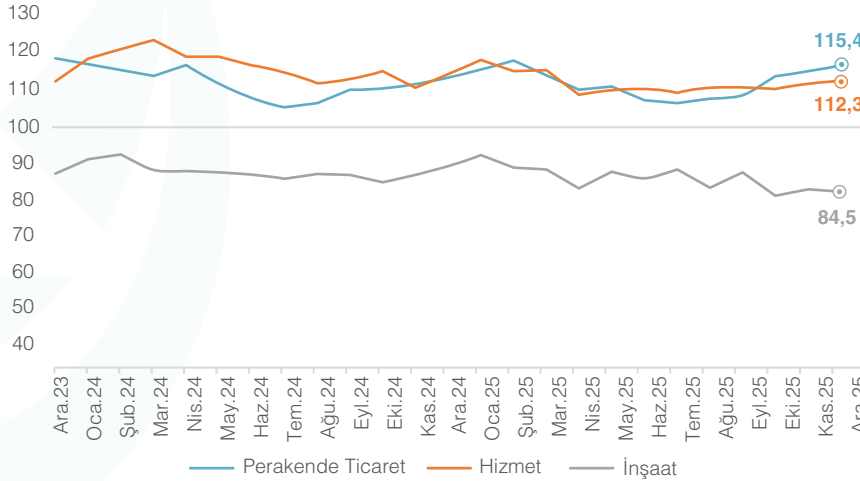

- B: Madencilik ve taşocaklığı;
C: İmalat;
D: Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı;
E: Su temini, kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri;
F: İnşaat;
G: Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı;
H: Ulaştırma ve depolama;
I: Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri;
J: Bilgi ve iletişim;
K: Finans ve sigorta faaliyetleri;
L: Gayrimenkul faaliyetleri;
M: Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri;
N: İdari ve destek hizmet faaliyetleri;
P: Eğitim;
Q: İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri;
R: Kültür, sanat, eğlence, dinlenme ve spor;
S: Diğer hizmet faaliyetleri.

“Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksinde %1,1 Artış”

Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi aralık ayında bir önceki aya göre hizmet sektöründe %0,4 ve perakende ticaret sektöründe %1,1 artarken inşaat sektöründe %0,5 azaldı. Böylece, hizmet sektörü güven endeksi 112,3, perakende ticaret sektörü %115,4 ve inşaat sektörü güven endeksi 84,5 olarak gerçekleşti.

Sektörel Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.”

“Mevcut Mal Stok Seviyesi %3,5 Azaldı”

Sektörel endekslerin alt kırılımları incelendiğinde, son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep %1,8 azalırken gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisinin %3,7 oranında arttığı görülüyor. Perakende ticaret sektöründe son 3 aylık dönemdeki iş hacmi %2,4 artarken stoklarda 3,5 azalma kaydedildi. İnşaat sektöründe ise alınan kayıtlı siparişlerin düzeyi %1,9 artarken gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi %2,5 azaldı.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Güven Endeksleri ve Değişim Oranları, Aralık 2025

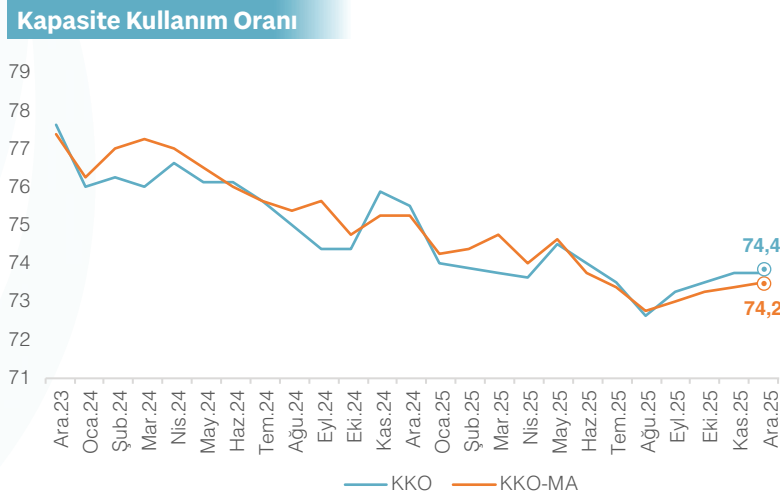
	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Kasım	Aralık	Kasım	Aralık
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	111,8	112,3	1,0	0,4
Son 3 Aylık Dönemde İş Durumu	112,0	111,3	2,3	-0,6
Son 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep	110,7	108,7	1,5	-1,8
Gelecek 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep Beklentisi	112,8	117,0	-0,8	3,7
Perakende Sektörü Güven Endeksi	114,2	115,4	0,9	1,1
Son 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	126,1	129,1	2,3	2,4
Mevcut Mal Stok Seviyesi ⁽¹⁾	90,1	93,3	-1,2	3,5
Gelecek 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	126,4	123,8	1,0	-2,1
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	84,9	84,5	1,5	-0,5
Alınan Kayıtlı Siparişlerin Mevcut Düzeyi	77,1	78,6	0,1	1,9
Gelecek 3 Aylık Dönemde Toplam Çalışan Sayısı Beklentisi	92,7	90,4	2,7	-2,5

Kaynak: TÜİK

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

“KKO-MA Aralık Ayında 0,1 Puan Arttı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) aralık ayında bir önceki aya göre 0,1 arttı ve 74,2 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre sabit kalarak 74,4 olarak kaydedildi.

Kaynak: TCMB

“Aralık Ayında Makine ve Ekipman KKO %64,5 Olarak Kaydedildi”

Sektörlere göre KKO'da, ağaç ürünleri (%83,8) ve kâğıt (%85,5) sektörleri yüksek kapasite kullanımıyla öne çıkarken deri (%62,4) ile makine-ekipman (%64,5) sektörleri görece sınırlı bir performans sergiliyor.

Sektörlere Göre Kapasite Kullanım Oranı (%)

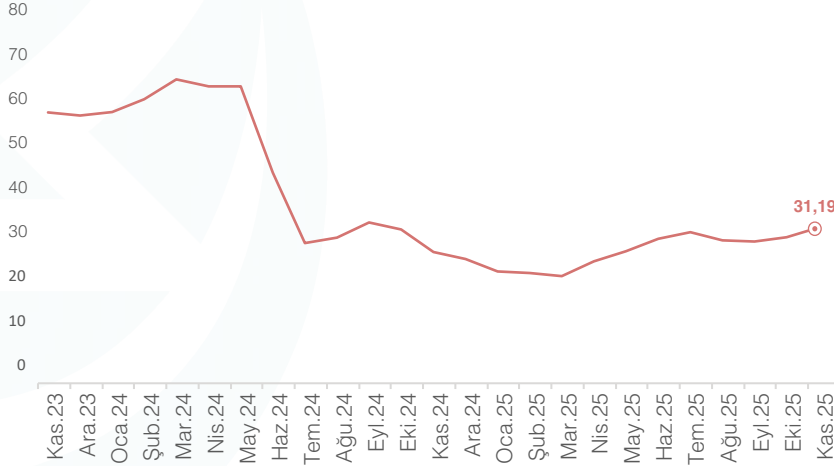
Sektör	Oran(%)	Sektör	Oran(%)	Sektör	Oran(%)
Gıda	72,8	Basım	65,1	Elektrikli teçhizat	71,2
İçecek	69,4	Kimyasal	74,4	Makine ve ekipman	64,5
Tütün	83,3	Eczacılık ürünleri	79,2	Motorlu kara taşıtları	73,3
Tekstil	69,0	Kauçuk ve plastik	75,2	Diğer ulaşım araçları	76,7
Giyim	75,9	Diğer mineral ürünler	74,5	Mobilya	75,6
Deri	62,4	Ana metal	75,8	Diğer imalatlar	67,5
Ağaç Ürünleri	83,8	Fabrikasyon metal	74,1	Kurulum ve onarım	72,7
Kâğıt	83,5	Elektronik	71,7		

Kaynak: TCMB

“YD-ÜFE’de Yıllık %31,19 Artış”

YD-ÜFE kasım ayında bir önceki aya göre %1,02, bir önceki yılın aynı ayına göre %31,19 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

“

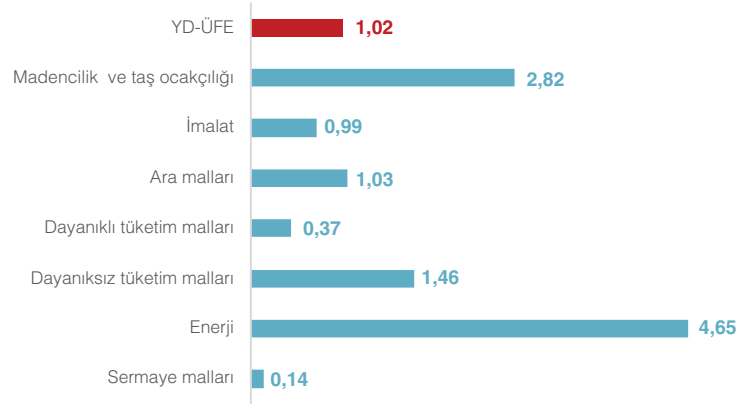
YD-ÜFE ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı konu olan ürünlerin üretici fiyatlarındaki değişimi göstermektedir.

”

“YD-ÜFE Enerjide Aylık %4,65 Arttı”

Sanayinin sektörlerinde aylık değişimler incelendiğinde, fiyatların madencilik ve taş ocakçılığında %2,82, imalatı ise %0,99 arttığı görülüyor. Ana sanayi gruplarında ise fiyatlar ara mallarında %1,03, dayanıklı tüketim mallarında %0,37, dayanıksız tüketim mallarında %1,46, enerjide 4,65 ve sermaye mallarında %0,14 artış kaydetti.

YD-ÜFE Aylık Değişim Oranları, Kasım 2025 (%)

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr

iTOSAM